Tweede Kamer der Staten-Generaal

2

Vergaderjaar 2015–2016

34 485 XVII

Wijziging van de begrotingsstaat van Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking (XVII) voor het jaar 2016 (wijziging samenhangende met de Voorjaarsnota)

Nr. 2

MEMORIE VAN TOELICHTING

A. ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING BIJ HET WETSVOORSTEL

Wetsartikelen 1 tot en met 3

De begrotingsstaten die onderdeel zijn van de Rijksbegroting, worden op grond van artikel 1, derde lid, van de Comptabiliteitswet 2001 elk afzonderlijk bij de wet vastgesteld en derhalve ook gewijzigd. Het onderhavige wetsvoorstel strekt ertoe om voor het jaar 2016 wijzigingen aan te brengen in:

de departementale begrotingsstaat voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking (XVII);

De in de begrotingsstaat opgenomen begrotingsartikelen worden in onderdeel B van deze memorie van toelichting toegelicht (de zgn. begrotingstoelichting).

Wetsartikel 3

De Minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking,
E.M.J. Ploumen

kst-34485-XVII-2
ISSN 0921 - 7371
’s-Gravenhage 2016

B. BEGROTINGSTOELICHTING

1. Voorstel van wet

Het onderhavige wetsvoorstel leidt tot een opwaartse bijstelling van de geraamde uitgaven 2016 op de begroting van Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking (XVII) van EUR 288 miljoen.

2. Leeswijzer

De voorliggende suppletoire begroting bevat de voorgestelde wijzigingen ten opzichte van de Ontwerpbegroting 2016 van hoofdstuk XVII van de begroting van het Rijk.

In de toelichting worden de belangrijkste mutaties op de begroting van Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking toegelicht. Ten slotte volgt per artikel de nieuwe stand en een toelichting op de opmerkelijke verschillen.

Per artikel is een tabel opgenomen met de mutaties. De toelichting per beleidsartikel heeft betrekking op de kolom mutaties suppletoire begroting. Het aantal activiteiten en het aantal financiële instrumenten van Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking is aanzienlijk. Om de leesbaarheid te waarborgen worden daarom alleen de financiële instrumenten die meer dan 3 procent van het artikelonderdeel uitmaken opgenomen in de financiële tabel. Dat betekent dat er in sommige gevallen geen uitputtende opsomming is van de financiële instrumenten per artikelonderdeel.

Conform de Rijksbegrotingsvoorschriften en de Comptabiliteitswet van 2001 dienen de opmerkelijke verschillen tussen de oorspronkelijke en huidige raming te worden toegelicht. Daarbij wordt vanaf 2016 gebruik gemaakt van het financiële instrument. Ook is omschreven welke ondergrens gehanteerd moet worden, waarboven een uitgavenmutatie moet worden toegelicht. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen beleidsmatige en technische mutaties. Op verplichtingenniveau worden mutaties groter dan 10% ten opzichte van de vorige stand, op artikelniveau toegelicht.

3. Overzicht belangrijkste suppletoire uitgavenmutaties 2016

Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking (XVII):

Het voorstel is om de uitgaven voor 2016 te verhogen met EUR 288 miljoen. De mutatie is grotendeels veroorzaakt door de extra middelen die het Kabinet bij Voorjaarnota vrij maakt ten behoeve van het Turkey Refugee Fund en de aanpak van de crisis in de Syrië-regio (humanitaire hulp en opvang in de regio). Uw Kamer is per brief d.d. 2 mei 2016 over deze extra inzet geïnformeerd.

De verwachte ODA-prestatie bedraagt in 2016 naar verwachting 0,69% BNI, met name als gevolg van de hogere uitgaven voor eerstejaarsasielopvang en opvang in de regio.

Eerstejaarsopvangkosten asielzoekers

In de migratiebijlage bij Najaarsnota 2015 is gemeld dat de raming voor asielinstroom 2016 t.o.v. de ontwerpbegroting is bijgesteld naar 58.000. Dit leidt tot meerkosten voor eerstejaarsopvang van asielzoekers bij het COA die conform de OESO DAC-systematiek aan ODA worden toege-

rekend. De kosten voor de instroom in 2016 worden gedekt uit BNI-ruimte in 2016 t/m 2020. Ten opzichte van de migratiebijlage bij de Najaarsnota 2015 zijn de kosten voor de asielinstroom in 2016 wel neerwaarts bijgesteld vanwege nieuwe maatregelen in de asielketen. Daarentegen zijn de asielkosten 2015 hoger uitgekomen dan geraamd. Dit tezamen leidt tot een per saldo meevaller van 33,7 mln. Dit wordt verrekend met VenJ.

Maatschappelijk kanaal

De motie Voordewind/Mulder (34 300 XVII nr. 14) vraagt het kabinet erop toe te zien dat in 2016 25% van de ODA-middelen wordt besteed via maatschappelijke organisaties en hierover bij Voorjaarnota te rapporteren. Naar verwachting omvat het maatschappelijk kanaal dit jaar 22% van het totale ODA-budget. In 2015 was dit 20%. Bepalend is daarbij het kanaal dat de activiteit daadwerkelijk uitvoert.

In aanvulling op het bovenstaande vindt u hieronder een overzicht van de meest in het oog springende wijzigingen ten opzichte van de Ontwerpbegroting 2015 van Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking (XVII):

Toelichting

Artikel 1

Dutch Trade and Investment Fund
Er wordt een nieuw bedrijfsleveninstrument opgericht: het Dutch Trade en Investment Fund (DTIF). Het DTIF wordt gefinancierd binnen het bestaande non-ODA budget voor internationaal ondernemen (subartikel 1.2). Zoals reeds in de ontwerpbegroting 2016 is gemeld, worden de regelingen FOM (Financiering Opkomende Markten) en FIB (*Finance for Internationale Business*) stopgezet en afbgebouwd. De middelen uit de beschikbare begrotingsreserves van FOM en FIB worden voor het DTIF ingezet. In 2016 bedraagt het budget voor het DTIF EUR 18,8 miljoen, waarvan EUR 13,8 miljoen uit de begrotingsreserves van FOM en FIB en EUR 5 miljoen wordt geherprioteerd binnen het subartikel 1.2.

Artikel 2

Stroomlijning financiële instrumenten Voedselzekerheid (subartikel 2.1)
Binnen het centrale budget voor voedselzekerheidprogramma's zijn de activiteiten en budgetten herschikt en de namen van de financiële instrumenten gewijzigd. Zes centrale instrumenten worden teruggebracht tot vier. Hiermee wordt de activiteitenportfolio coherenter en inzichtelijker ingedeeld volgens de doelen in de beleidsbrief Nederlandse inzet voor wereldwijde voedselzekerheid, die in november 2014 aan uw Kamer is aangeboden. Per saldo stijgt dit subartikel met EUR 8,5 miljoen.

Artikel 4

Noodhulp Syrië
Zoals aangegeven in de artikel 100-brief is tijdens de Syrië-conferentie van 4 februari jl. in Londen door Nederland een additionele bijdrage van EUR 25 miljoen voor opvang in de regio Syrië toegezegd. Dit is gedekt uit de BNI-ruime. Dit bedrag is toegevoegd aan subartikel 4.1.

Opvang in de regio

Zoals gemeld in de kamerbrief van 11 januari jl. (TK 21 501 nr. 1074) is op 25 november 2015 in Europees verband besloten om een «Turkey Refugee Facility» op te richten. De faciliteit heeft een omvang van EUR 3 mld. cumulatief over de jaren 2016 en 2017. Het Nederlandse aandeel hierin bedraagt circa EUR 94 mln. en wordt in het fonds gestort. Daarnaast wordt EUR 166 miljoen extra geïntensiveerd in opvang in de regio Syrië. De inzet is om de extra middelen te gebruiken voor steun in Turkije, Jordanië, Libanon en Irak, vooral door te investeren in werkgelegenheid, onderwijs, basisvoorzieningen en infrastructuur. De steun draagt bij aan het verhogen van de weerbaarheid van de bevolking en aan stabiliteit in de regio. De Kamer is reeds per brief d.d. 2 mei 2016 over deze extra inzet geïnformeerd. In totaal is EUR 260 miljoen toegevoegd aan subartikel 4.3.

Overzicht budgetten hulprelatie-, overgangsrelatie- en exitlanden 2016

Bij de beantwoording van de Kamervragen over de begroting 2012 is toegezegd jaarlijks bij Voorjaarsnota een overzicht te geven van de budgetten van de hulprelaties-, overgangsrelaties- en exit-landen. Voor het jaar 2016 zijn de volgende budgetten voorzien:

Overzicht budgetten hulprelatie-, overgangsrelatie- en exitlanden

Bedragen x EUR 1.000

	2016
Hulprelatielanden	
Afghanistan	20.000
Burundi	27.300
Jemen	10.613
Mali	31.500
Palestijnse Autoriteit	17.200
Rwanda	45.928
Zuid-Soedan	18.500
Totaal hulprelatielanden	**171.041**
Overgangsrelatielanden	
Bangladesh	38.400
Benin	28.075
Ethiopië	52.737
Ghana	27.800
Indonesië	17.935
Kenia	16.450
Mozambique	34.331
Oeganda	15.545
Totaal overgangsrelatielanden	**231.273**
Regionale programma's	
Afrika Grote Meren	20.595
Hoorn van Afrika	6.063
Midden Amerika	3.760
Totaal regionale programma's	**30.418**
Exitlanden	
Bosnië & Herzegovina	2.000
Burkina Faso	0
Colombia	850
Congo, Democratische Republiek	1.000
Egypte	231
Georgië	0
Guatemala	0
Kosovo	0
Moldavië	0
Mongolië	0
Nicaragua	0

	2016
Pakistan	700
Senegal	0
Soedan	0
Suriname	2.921
Tanzania	0
Vietnam	0
Zambia	0
Zuid-Afrika	1.632
Totaal exitlanden	**9.334**
Totaal	**442.066**

1. Toelichting per beleidsartikel

Beleidsartikel 1

Beleidsartikel 1 Duurzame handel en investeringen Bedragen in EUR 1.000	Stand ontwerp-begroting	Mutaties via NvW en amende-menten	Mutaties (+ of –) supple-toire begroting VJN	Stand supple-toire begroting VJN	Mutaties (+ of –) supple-toire begroting VJN	Mutaties (+ of –) supple-toire begroting VJN	Mutaties (+ of –) supple-toire begroting VJN	Mutaties (+ of –) supple-toire begroting VJN
	2016	2016	2016	2016	2017	2018	2019	2020
	(1)	(2)	(3)	(4)=(1+2+3)				
Verplichtingen	**325.230**	**0**	**36.907**	**362.137**	**131.970**	**54.348**	**54.806**	**52.591**
Uitgaven:								
Programma-uitgaven totaal	**582.187**	**0**	**– 67.758**	**514.429**	**– 250.858**	**80.918**	**22.820**	**– 9.204**
waarvan juridisch verplicht								
1.1 Versterkt internationaal handelssysteem, met aandacht voor Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen	**10.695**	**5.000**	**– 50**	**15.645**	**218**			
Opdrachten								
Beleidsondersteuning internationaal ondernemen	2.719			2.719				
Bijdrage (inter)nationale organisaties								
Contributies internationaal ondernemen	5.670			5.670				
Maatschappelijk verantwoord ondernemen	2.306	5.000	– 50	7.256				
1.2 Versterkte Nederlandse Handels- en Investeringspositie en economische naamsbekendheid	**70.599**	**0**	**13.080**	**83.679**	**21.024**	**14.163**	**12.621**	**10.406**
Subsidies								
Starters International Business (SIB)/ Programma Strategische Beurzen	5.940			5.940				
Partners for International Business (PIB)	11.732			11.732				
Financieringsfaciliteit/ Demontratieprojecten, haalbaarheidsstudies en investeringsstudies (DHI)	15.000		– 5.000	10.000				
Package4growth non-ODA	0			0				
Overig Programmatische Aanpak	2.500		– 720	1.780				

Beleidsartikel 1 Duurzame handel en investeringen Bedragen in EUR 1.000		Stand ontwerp-begroting	Mutaties via NvW en amende-menten	Mutaties (+ of –) supple-toire begroting VJN	Stand supple-toire begroting VJN	Mutaties (+ of –) supple-toire begroting VJN	Mutaties (+ of –) supple-toire begroting VJN	Mutaties (+ of –) supple-toire begroting VJN	Mutaties (+ of –) supple-toire begroting VJN
		2016	2016	2016	2016	2017	2018	2019	2020
		(1)	(2)	(3)	(4)=(1+2+3)				
	PSO/2g@there	2.500			2.500				
	Dutch Trade and Investment Fund (DTIF)	0		18.800	18.800				
	Leningen								
	Finance for International Business (FIB)	1.000			1.000				
	Bijdragen aan agentschappen								
	Rijksdienst voor Ondernemend Nederland	26.000			26.000				
	Versterking economische functie (NBSO's via RVO)	5.927			5.927				
1.3	**Versterkte private sector en een verbeterd investeringsklimaat in ontwikkelingslanden**	**350.893**	**– 5.000**	**– 50.288**	**295.605**	**– 62.439**	**– 46.745**	**– 45.301**	**– 47.110**
	Subsidies								
	Transitiefaciliteit	500		1.550	2.050				
	Marktontwikkeling in het kader van private sector development	53.890		14.000	67.890				
	Wet en regelgeving	9.070		– 2.070	7.000				
	Financiele sectorontwikkeling	27.961		– 3.861	24.100				
	Versterking privaat ondernemerschap	67.284		– 20.374	46.910				
	Infrastructuurontwikkeling	99.803	– 5.000	– 44.803	50.000				
	Samenwerking bedrijfsleven en PPP's	7.400		1.300	8.700				
	Versterking privaat ondernemerschap non-ODA	6.382		– 1.757	4.625				
	Technische assistentie DGGF	11.900			11.900				
	Bijdragen aan agentschappen								
	Rijksdienst voor Ondernemend Nederland	35.000		7.355	42.355				
	Bijdragen (inter)nationale organisaties								
	International Labour Organization	5.217			5.217				
	Partnershipprogramma ILO	5.000		500	5.500				
	International Finance Corporation	2.628		– 2.628	0				
	Landenprogramma's ondernemingsklimaat	13.700		500	14.200				
	Bedrijfsmatige technische bijstand	1.709			1.709				
1.4	**Dutch Good Growth Fund: intensivering van ontwikkelingsrelevante investeringen in en handel met ontwikkelingslanden door het Nederlandse en het lokale bedrijfsleven, met de focus op het MKB en bij uitzondering en onder condities grootbedrijf** *Subsidies/Leningen/Garanties*	**150.000**	**0**	**– 30.500**	**119.500**	-209.661	113.500	55.500	27.500

Beleidsartikel 1 Duurzame handel en investeringen Bedragen in EUR 1.000		Stand ontwerp-begroting	Mutaties via NvW en amende-menten	Mutaties (+ of –) supple-toire begroting VJN	Stand supple-toire begroting VJN	Mutaties (+ of –) supple-toire begroting VJN	Mutaties (+ of –) supple-toire begroting VJN	Mutaties (+ of –) supple-toire begroting VJN	Mutaties (+ of –) supple-toire begroting VJN
		2016	2016	2016	2016	2017	2018	2019	2020
		(1)	(2)	(3)	(4)=(1+2+3)				
	programma's Dutch Good Growth Fund	150.000		– 30.500	119.500				
Ontvangsten		**23.463**	**0**	**69.569**	**93.032**	**2.441**	**2.304**	**2.176**	**2.058**
1.10	**Ontvangsten duurzame handel en investeringen**	23.463		69.069	92.532	1.941	1.804	1.676	1.558
1.40	**Ontvangsten DGGF**			500	500	500	500	500	500

Verplichtingen

De stijging van het verplichtingenbudget met EUR 37 miljoen is een saldo van mutaties. Op subartikel 1.2 is het budget voor 2016 met EUR 13,8 miljoen verhoogd ten behoeve van het nieuwe bedrijfsleveninstrument DTIF. Anderszijds is de verplichtingenbudgetten voor financiële sector ontwikkeling en de *International Finance Corporation* (IFC) (subartikel 1.3) verlaagd met respectievelijk EUR 50 miljoen en EUR 2,6 miljoen. In 2016 zijn geen nieuwe activiteiten voorzien. Tenslotte is het verplichtingen-budget voor het DGGF voor 2016 vastgesteld op EUR 75,5 miljoen.

Uitgaven

Artikel 1.1

Ter uitvoering van het amendement Van Laar/Van Veldhoven (34 300 XVII nr 25) is het budget voor maatschappelijk verantwoord ondernemen verhoogd met EUR 5 miljoen ter bestrijding van kinderarbeid.

Artikel 1.2

Als onderdeel van de Voorjaarsbesluitvorming heeft het Kabinet ingestemd met de start van een nieuw bedrijfsleveninstrument: het *Dutch Trade en Investment Fund* (DTIF). Het DTIF wordt gefinancierd binnen het bestaande non-ODA budget voor internationaal ondernemen. Zoals reeds in de ontwerpbegroting 2016 is gemeld, worden de regelingen FOM (Financiering Opkomende Markten) en FIB (*Finance for Internationale Business*) stopgezet en afgebouwd. De middelen uit de beschikbare begrotingsreserves van FOM en FIB worden voor het DTIF ingezet. In 2016 bedraagt het budget voor het DTIF EUR 18,8 miljoen, waarvan EUR 13,8 miljoen uit de begrotingsreserves van FOM en FIB en EUR 5 miljoen wordt binnen dit subartikel geherprioriteerd.

Artikel 1.3

Het budget voor marktontwikkeling in het kader van private sectorontwik-keling stijgt met EUR 14 miljoen ten behoeve van Solidaridad, Initiatief Duurzame Handel en *Trade Mark East Africa*. Deze programma's zijn verlengd om de lopende activiteiten af te ronden en goed aan te laten sluiten op de vervolgfasen. De verhoging is mogelijk door een tijdelijk lagere kasbehoefte binnen hetzelfde artikel onderdeel op het budget voor infrastructuurontwikkeling. Het budget voor infrastructuurontwikkeling is

voorts met EUR 5 miljoen verlaagd ten gunste van het budget voor maatschappelijk ondernemen op subartikel 1.1 (amendement Van Laar/Van Veldhoven 34 300 XVII nr. 25). Het budget voor versterking privaat ondernemerschap is verlaagd als gevolg van de invulling van het ODA tekort in 2016. Aanvullend is binnen dit budget is EUR 250.000 vrijgemaakt voor de uitvoering van het amendement Smaling/Mulder (34 300 XVII, nr. 15). Het budget voor de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland stijgt met EUR 7,4 miljoen. De offerte voor 2016, die pas in het najaar 2015 beschikbaar is gekomen, valt hoger uit dan de aanvankelijke raming die is opgenomen in de Ontwerpbegroting 2016.

Artikel 1.4

Conform de aankondiging in de Kamerbrief over de Mid-term Review van het Dutch Good Growth d.d. 1 oktober 2015 is het kasritme voor het DGGF meerjarig bijgesteld. In 2016 leidt dit tot een verlaging van het kasbudget met EUR 30,5 miljoen.

Ontvangsten

De ontvangst van EUR 69,6 miljoen in 2016 betreft hoofzakelijk de toevoeging van de middelen uit de (begrotings)reserves van de instrumenten FOM en FIB die worden ingezet voor het nieuwe bedrijfsleveninstrument DTIF. Van dit bedrag wordt EUR 13,8 miljoen ingezet in 2016. De resterende EUR 55 miljoen is door middel van een herschikking binnen subartikel 1.2 verdeeld over de jaren 2017 (EUR 14 miljoen), 2018 (EUR 13 miljoen), 2019 (EUR 12 miljoen), 2020 (EUR 9 miljoen) en 2021 (EUR 8 miljoen). De ontvangsten in 2017 en verder betreffen de vrijval van middelen van de nog uitstaande FOM-portfolio.

Beleidsartikel 2

Beleidsartikel 2 Duurzame ontwikkeling, voedselzekerheid en water Bedragen in EUR 1.000	Stand ontwerp-begroting	Mutaties via NvW en amende-menten	Mutaties (+ of –) supple-toire begroting VJN	Stand supple-toire begroting VJN	Mutaties (+ of –) supple-toire begroting VJN	Mutaties (+ of –) supple-toire begroting VJN	Mutaties (+ of –) supple-toire begroting VJN	Mutaties (+ of –) supple-toire begroting VJN
	2016	2016	2016	2016	2017	2018	2019	2020
	(1)	(2)	(3)	(4)=(1+2+3)				
Verplichtingen	**439.033**	**– 8.500**	**305.706**	**736.239**	**178.980**	**163.358**	**119.274**	**119.274**
Uitgaven:								
Programma-uitgaven totaal	**632.320**	**– 8.500**	**19.436**	**643.256**	**15.785**	**14.984**	**8.715**	**8.715**
waarvan juridisch verplicht				**95%**				
2.1 Toename van voedselzekerheid	**328.795**	**0**	**8.500**	**337.295**	**10.000**	**– 5.000**	**– 7.000**	**– 7.000**
Internationaal onderwijsprogramma	32.700		– 30.000	2.700				
Duurzame voedselproductie	73.500		– 70.000	3.500				
Marktontwikkeling in het kader van voedselzekerheid	40.656		– 39.156	1.500				
Voeding	17.000		– 17.000	0				
Bijdragen (inter) nationale organisaties								
Partnerschapsprogramma FAO	2.500		– 2.500	0				
versterking ruraal ondernemersklimaat	20.596		– 20.596	0				

Beleidsartikel 2 Duurzame ontwikkeling, voedselzekerheid en water Bedragen in EUR 1.000		Stand ontwerp-begroting	Mutaties via NvW en amendementen	Mutaties (+ of –) suppletoire begroting VJN	Stand suppletoire begroting VJN	Mutaties (+ of –) suppletoire begroting VJN	Mutaties (+ of –) suppletoire begroting VJN	Mutaties (+ of –) suppletoire begroting VJN	Mutaties (+ of –) suppletoire begroting VJN
		2016	2016	2016	2016	2017	2018	2019	2020
		(1)	(2)	(3)	(4)=(1+2+3)				
	Landenprogramma's voedselzekerheid	141.843		– 1.500	140.343				
	Subsidies								
	Realiseren ecologisch houdbare voedselsystemen	0		34.700	34.700				
	Bevorderen inclusieve en duurzame groei in de agrarische sector	0		103.423	103.423				
	Kennis en capaciteitsopbouw t.b.v. voedselzekerheid	0		34.129	34.129				
	Uitbannen huidige honger en voeding	0		17.000	17.000				
2.2	**Verbeterd waterbeheer, drinkwater en sanitatie**	**188.157**	**– 6.500**	**7.125**	**188.782**	**8.053**	**14.126**	**8.557**	**8.557**
	Subsidies								
	Integraal waterbeheer	28.123	– 1.500	5.000	31.623				
	Drinkwater en sanitatie	37.110		5.000	42.110				
	Bijdragen (inter) nationale organisaties								
	Wereldbank	10.000	– 5.000		5.000				
	Landenprogramma's integraal waterbeheer	61.233		2.166	63.399				
	Landenprogramma's drinkwater en sanitatie	51.691		– 5.041	46.650				
2.3	**Duurzaam gebruik natuurlijke hulpbronnen, tegengaan van klimaatverandering en vergrote weerbaarheid van de bevolking tegen onafwendbare klimaatverandering**	**115.368**	**– 2.000**	**3.811**	**117.179**	**– 2.268**	**5.858**	**7.158**	**7.158**
	Subsidies								
	Hernieuwbare energie	30.000		– 600	29.400				
	Duurzaam gebruik natuurlijke hulpbronnen en klimaat algemeen	39.744		1.820	41.564				
	Bijdragen (inter) nationale organisaties								
	Klimaat: algemene vrijwillige en verplichte bijdragen	14.240		176	14.416				
	GEF	20.000		750	20.750				
	UNEP	7.142	– 2.000		5.142				
	Landenprogramma's klimaatbeleid	3.885		1.665	5.550				
	Landenprogramma's milieubeleid; biodiversiteit en bossen	0			0				
	Landenprogramma's klimaat, energie en milieutechnologie	0			0				
	Contributie IZA/IZT	357	0	0	357				

Verplichtingen

Het verplichtingenbudget voor programma's op het gebied van voedselzekerheid (subartikel 2.1) is verhoogd met EUR 184 miljoen. Voor de jaren 2016–2019 waren nog geen verplichtingenramingen opgenomen. Voorts stijgt het verplichtingenbudget voor een aantal bilaterale waterprogramma's (subartikel 2.2) in totaal met EUR 121 miljoen. Het verplichtingenbudget is verhoogd voor de start van een nieuw waterprogramma in Benin. Per brief d.d. 8 september 2015 is uw Kamer daarover reeds geïnformeerd. In Bangladesh zijn vanwege het naar voren halen van de start van nieuwe activiteiten verplichtingen verschoven van 2017 naar 2016. In Rwanda en Mozambique zijn geplande verplichtingen in 2015 niet geconcretiseerd en doorgeschoven naar 2016. Tot slot is het verplichtingenbudget verhoogd voor de start van een nieuw regionaal waterprogramma in de Grote Meren-regio.

Uitgaven

Artikel 2.1

Binnen het centrale budget voor voedselzekerheidsprogramma's zijn de activiteiten herschikt en de namen van de financiële instrumenten gewijzigd. Zes centrale instrumenten worden teruggebracht tot vier. Hiermee wordt de activiteitenportfolio coherenter en inzichtelijker ingedeeld volgens de doelen in de beleidsbrief Nederlandse inzet voor wereldwijde voedselzekerheid, die in november 2014 aan uw Kamer is aangeboden.
De herindeling leidt tot de volgende mutaties:

- Het instrument «Duurzame voedselproductie» wordt «Kennis en capaciteitsopbouw». Door herschikking van de activiteiten is het oorspronkelijke budget van EUR 73,5 miljoen verlaagd met EUR 39 mln. Dit is een saldo bestaande uit een verlaging van EUR 44 mln als gevolg van de bovengenoemde herschikking en een verhoging van EUR 5 miljoen vanwege een betalingsverplichting aan IFAD die hoger uitvalt door koersverlies.
- Het instrument «Marktontwikkeling voor voedselzekerheid» wordt «Bevorderen inclusieve en duurzame groei in de agrarische sector». Door herschikking van de activiteiten is het oorspronkelijk budget verhoogd met EUR 63 miljoen.
- Het instrument «Voeding» wordt «Uitbannen huidige honger en ondervoeding». Het budget blijft gelijk.
- Het instrument «Versterking ruraal ondernemingsklimaat» wordt «Realiseren ecologisch houdbare voedselsystemen». Het oorspronkelijk budget van EUR 20,5 miljoen is verhoogd met EUR 14 miljoen.
- Het instrument «Internationaal onderwijs» wordt afgesloten en gaat op in «Kennis en capaciteitsopbouw». Een restbedrag van EUR 2,7 miljoen blijft op het oude instrument staan voor het afsluiten van een lopende activiteit.
- Het instrument partnerschap FAO wordt afgesloten en de activiteit wordt voortgezet in het nieuwe instrument «Bevorderen inclusieve en duurzame groei in de agrarische sector». Het budget EUR 2,5 miljoen is overgeheveld.

Per saldo stijgt dit subartikel met EUR 8,5 miljoen o.a. door verhoging van de bijdrage aan IFAD vanwege een ongunstige wisselkoers en verhoging van het voedselzekerheidbudget voor Zuid Soedan.

Artikel 2.2

Het centrale budget voor integraal waterbeheer is allereerst verlaagd met EUR 1,5 miljoen door een korting op UNESCO IHE als het gevolg van het amendement Ten Broeke/Servaes (34300 XVII 8). Dit amendement beoogt een verschuiving in de vrijwillige bijdragen aan multilaterale organisaties ten gunste van UNWOMEN (artikel 3), UNICEF en UNHCR (artikel 4). Hiertegenover staan verhogingen van de centrale waterbudgetten van in totaal EUR 10 miljoen voor bijdragen aan o.m. het Fonds Duurzaam Water, WASH Alliance en water- en sanitatieactiviteiten in ebolalanden. Het uitgavenbudget voor het partnerschapsprogramma met de Wereldbank is verlaagd met EUR 5 miljoen als gevolg van het amendement Taverne c.s. (34 300 XVII). ten behoeve van geïntegreerde SRGR- en HIV/aids-dienstverlening en voorlichting voor moeilijk bereikbare mensen. Deze EUR 5 miljoen is ingezet op subartikel 3.1. Het stopzetten van het oude waterprogramma in Benin leidt nog tot een verlaging van het bilaterale budget voor drinkwater en sanitatie.

Artikel 2.3

Als gevolg van het amendement Ten Broeke/Servaes (34300 XVII 8) is de bijdrage aan UNEP verlaagd met EUR 2 miljoen.

Beleidsartikel 3

Beleidsartikel 3 Sociale vooruitgang Bedragen in EUR 1.000	Stand ontwerp-begroting	Mutaties via NvW en amende-menten	Mutaties (+ of –) supple-toire begroting VJN	Stand supple-toire begroting VJN	Mutaties (+ of –) supple-toire begroting VJN	Mutaties (+ of –) supple-toire begroting VJN	Mutaties (+ of –) supple-toire begroting VJN	Mutaties (+ of –) supple-toire begroting VJN
	2016	2016	2016	2016	2017	2018	2019	2020
	(1)	(2)	(3)	(4)=(1+2+3)				
Verplichtingen	**572.209**	**8.000**	**370.505**	**950.714**	**– 54.345**	**89.055**	**– 63.445**	**101.555**
Uitgaven:								
Programma-uitgaven totaal	**847.642**	**8.000**	**– 1.356**	**854.286**	**– 2.446**	**– 2.447**	**– 3.547**	**– 3.547**
waarvan juridisch verplicht				**99%**				
3.1 Seksuele en reproductieve gezondheid en rechten voor iedereen en een halt aan de verspreiding van HIV/aids	**416.784**	**5.000**	**0**	**421.784**	**– 2.000**	**– 1.000**	**– 2.000**	**– 2.000**
Subsidies								
Centrale programma's SRGR & HIV/aids	154.864	4.000	7.875	166 739				
Bijdragen (inter)nationale organisaties								
UNICEF	10.000	2.000		12.000				
UNAIDS	20.000			20.000				
SRGR; Strategische Alliantie Internationale NGO's	1.500		375	1.875				
Global Fund to Fight Aids, Malaria and Tuberculosis	55.000	– 1.000		54.000				
UNFPA	60.000		5.000	65.000				
WHO-PAHO	6.713			6.713				
Partnershipprogramma WHO	11.683			11.683				
Landenprogramma's SRGR & HIV/aids	97.024		– 13.250	83.774				

	Beleidsartikel 3 Sociale vooruitgang Bedragen in EUR 1.000	Stand ontwerp-begroting	Mutaties via NvW en amende-menten	Mutaties (+ of –) supple-toire begroting VJN	Stand supple-toire begroting VJN	Mutaties (+ of –) supple-toire begroting VJN	Mutaties (+ of –) supple-toire begroting VJN	Mutaties (+ of –) supple-toire begroting VJN	Mutaties (+ of –) supple-toire begroting VJN
		2016	2016	2016	2016	2017	2018	2019	2020
		(1)	(2)	(3)	(4)=(1+2+3)				
3.2	**Gelijke rechten en kansen voor vrouwen**	**43.417**	**3.000**	**– 78**	**46.339**	**603**	**– 447**	**– 547**	**– 547**
	Subsidies								
	Vrouwenrechten en gendergelijkheid	31.939		419	32 358				
	Bijdragen (inter)nationale organisaties								
	UNWOMEN	6.000	3.000		9.000				
	Landenprogramma's gelijke rechten en kansen voor vrouwen	5.478		– 497	4.981				
3.3	**Versterkt maatschappelijk middenveld**	**335.282**	**0**	**194**	**335.476**	**– 49**			
	Subsidies								
	Vakbondsmedefinancie-ringsprogramma	4.000		– 322	3.678				
	SNV programma	7.000			7.000				
	Versterking maatschappe-lijk middenveld	323.000			323.000				
	Twinningsfaciliteit Suriname	1.282		516	1.798				
3.4	**Toename van het aantal goed opgeleide professionals, versterking van hoger- en beroepsonderwijsinstellingen en het bevorderen van beleidsrelevant onderzoek**	**52.159**	**0**	**– 1.472**	**50.687**	**– 1.000**	**– 1.000**	**– 1.000**	**– 1.000**
	Subsidies								
	Onderzoekprogramma's	4.000		– 1.000	3.000				
	Onderwijsprogramma's	0		121	121				
	Internationale hoger onderwijsprogramma's	45.459			45.459				
	Bijdragen (inter)nationale organisaties								
	Landenprogramma's hoger onderwijs	2.000		– 850	1.150				
	Landenprogramma's onderwijs algemeen	700		257	957				
	Internationale onderwijsin-stituten	0			0				

Verplichtingen

Het verplichtingenbudget voor artikel 3 is verhoogd met EUR 370 miljoen met name ten behoeve van nieuwe committeringen voor de strategische partnerschappen.

Uitgaven

Artikel 3.1

Als gevolg van een viertal amendementen stijgt het budget van artikel 3.1 per saldo met EUR 5 miljoen. Het betreft de amendementen:

- Taverne c.s. (34 300-XVII nr. 23) ten behoeve van geïntegreerde SRGR- en HIV/aids-dienstverlening en voorlichting voor moeilijk bereikbare mensen (EUR 5 miljoen);
- Smaling en Taverne (34 300-XVII nr. 26) ten behoeve van het versterken van nationale gezondheidssystemen (EUR 1 miljoen);
- Voordewind (34 300-XVII nr. 33) ten behoeve van social protection (EUR 2 miljoen);
- Veldhoven en Van Laar (34 300-XVII nr. 25) ten behoeve van het voorkomen van onveilige abortus in humanitaire en/of fragiele omstandigheden (EUR 4 miljoen).

Voorts stijgt het centrale budget voor SRGR en HIV/aids met EUR 7,8 miljoen door een bijstelling van de kasramingen op aangegane verplichtingen. De verlaging van EUR 13 miljoen van het budget voor de landenprogramma» voor SRGR en HIV/aids betreft een bijstelling van de kasramingen op aangegane verplichtingen. De verhoging van EUR 5 miljoen van de bijdrage aan UNFPA betreft een uit 2015 doorgeschoven betaling.

Artikel 3.2

De mutatie van EUR 3 miljoen voor UNWOMEN komt voort uit het hiervoor genoemde amendement Ten Broeke/Servaes.

Beleidsartikel 4

Beleidsartikel 4 Vrede en veiligheid voor ontwikkeling Bedragen in EUR 1.000	Stand ontwerp-begroting	Mutaties via NvW en amende-menten	Mutaties (+ of –) supple-toire begroting VJN	Stand supple-toire begroting VJN	Mutaties (+ of –) supple-toire begroting VJN	Mutaties (+ of –) supple-toire begroting VJN	Mutaties (+ of –) supple-toire begroting VJN	Mutaties (+ of –) supple-toire begroting VJN
	2016	2016	2016	2016	2017	2018	2019	2020
	(1)	(2)	(3)	(4)=(1+2+3)				
Verplichtingen	**543.709**	**13.000**	**375.168**	**931.877**	**– 113.029**	**9.600**	**– 19.400**	**– 19.400**
Uitgaven:								
Programma-uitgaven totaal	**544.571**	**13.000**	**336.509**	**894.080**	**– 69.465**	**– 1.766**	**– 8.311**	**– 8.311**
waarvan juridisch verplicht								
4.1 Humanitaire hulp	**205.017**	**13.000**	**25.075**	**243.092**	**15.000**			
Bijdragen (inter)nationale organisaties								
UNHCR	33.000	9.000		42.000				
Wereldvoedselprogramma	36.000			36.000				
UNRWA	13.000			13.000				
Noodhulpprogramma's	123.017	4.000	20.075	147.092				
4.3 Rechtstaatontwikkeling, wederopbouw, vredesopbouw, versterkte legitimiteit van democratische structuren en tegengaan van corruptie	**189.554**	**0**	**261.434**	**450.988**	**8.164**	**– 1.766**	**– 8.311**	**– 8.311**
Bijdragen (inter)nationale organisaties								
landenprogramma's legitieme en capabele overheid	1.085		187	1.272				
Landenprogramma's functionerende rechtsorde	98.394		– 26.668	71.726				
Midden Amerika programma	3.760			3.760				
Landenprogramma's inclusieve en politieke processen; vredesdialoog en confilictpreventie	6.800		– 3.300	3.500				
functionerende rechtsorde	10.000			10.000				
Inclusieve politieke processen: vredesdialoog en conflictpreventie	34.645			34.645				
Vredesdividend: werkgelegenheid en basisvoorzieningen	46.585			46.585				
Legitieme en capabele overheid	19.275			19.275				
Opvang in de regio	0		259.900	259.900				
4.4 Noodhulpfonds	**150.000**	**0**	**50.000**	**200.000**	**– 92.629**			
Bijdragen (inter)nationale organisaties								
Noodhulpfonds	150.000		50.000	200.000	– 92.629			

Verplichtingen

Het amendement Ten Broeke/Servaes (34300 XVII 8) leidt tot een verhoging van EUR 13 miljoen van het verplichtingenbudget voor de bijdragen aan UNHCR en UNICEF. Voorts is het verplichtingenbudget verhoogd met in totaal EUR 375 miljoen, waarvan in totaal EUR 285 miljoen en behoeve van humanitaire hulp en opvang in de Syrië-regio (zie

onder Uitgaven). Ten behoeve van een nieuw programma met UNICEF is het verplichtingenbudget van subartikel 4.3 verhoogd met EUR 30 miljoen. Tenslotte resulteert de aanpassing van de ramingen voor het Noodhulpfonds in een verhoging van EUR 50 miljoen.

Uitgaven

Artikel 4.1

De mutaties van EUR 9 miljoen (UNHCR) en EUR 4 miljoen (Noodhulpprogramma’s) vloeien voort uit het amendement Ten Broeke/Servaes (34300 XVII 8). Verder is zoals aangegeven in de artikel 100-brief tijdens de Syrië-conferentie van 4 februari jl. in Londen door Nederland een additionele bijdrage van EUR 25 miljoen voor opvang in de regio Syrië toegezegd. Dit wordt gedekt uit de BNI-ruime. Dit bedrag is toegevoegd aan subartikel 4.1.

Artikel 4.3

Zoals gemeld in de kamerbrief van 11 januari jl. (TK 21 501 nr. 1074) is op 25 november 2015 in Europees verband besloten om een «Turkey Refugee Facility» op te richten. De faciliteit heeft een omvang van 3 mld. cumulatief over de jaren 2016 en 2017. Het Nederlandse aandeel hierin bedraagt circa 94 mln. en wordt in het fonds gestort. Daarnaast wordt EUR 166 miljoen extra geïntensiveerd in opvang in de Syrië-regio. De inzet is om de extra middelen te gebruiken voor steun in Turkije, Jordanië, Libanon en Irak, vooral door te investeren in werkgelegenheid, onderwijs, basisvoorzieningen en infrastructuur. De steun draagt bij aan het verhogen van de weerbaarheid van de bevolking en aan stabiliteit in de regio. Uw Kamer is reeds per brief d.d. 2 mei 2016 over deze extra inzet geïnformeerd. In totaal is EUR 260 miljoen toegevoegd aan subartikel 4.3. De verlaging van EUR 26,6 miljoen op de landenprogramma’s functionerende rechtsorde betreft het bilaterale programma voor Zuid-Soedan. Enerzijds leidt de instabiele politieke situatie in dit land tot vertragingen van lopende activiteiten. Anderzijds is een aantal activiteiten overgeheveld naar subartikel 2.1 Toename voedselzekerheid en subartikel 2.2 Verbeterd waterbeheer omdat ze beleidsmatig beter onder artikel 2 passen.

Artikel 4.4

De mutatie van EUR 50 miljoen betreft de ophoging van het Noodhulpfonds tot EUR 200 miljoen in 2016 wat gecompenseerd wordt met een navenante verlaging van de middelen in het Noodhulpfonds voor 2017. Vanwege de humanitaire noden in de Syrië-regio verloopt de uitputting sneller dan verwacht en is de meerjarige kasraming aangepast.

Beleidsartikel 5

Beleidsartikel 5 Versterkte kaders voor ontwikkeling Bedragen in EUR 1.000	Stand ontwerp-begroting	Mutaties via NvW en amendementen	Mutaties (+ of –) suppletoire begroting VJN	Stand suppletoire begroting VJN	Mutaties (+ of –) suppletoire begroting VJN	Mutaties (+ of –) suppletoire begroting VJN	Mutaties (+ of –) suppletoire begroting VJN	Mutaties (+ of –) suppletoire begroting VJN
	2016	2016	2016	2016	2017	2018	2019	2020
	(1)	(2)	(3)	(4)=(1+2+3)				
Verplichtingen	**188.571**	**– 12.500**	**23.788**	**199.859**	**– 2.560**	**– 2.510**	**– 2.510**	**97.490**

Beleidsartikel 5 Versterkte kaders voor ontwikkeling Bedragen in EUR 1.000		Stand ontwerp-begroting	Mutaties via NvW en amende-menten	Mutaties (+ of –) supple-toire begroting VJN	Stand supple-toire begroting VJN	Mutaties (+ of –) supple-toire begroting VJN	Mutaties (+ of –) supple-toire begroting VJN	Mutaties (+ of –) supple-toire begroting VJN	Mutaties (+ of –) supple-toire begroting VJN
		2016	2016	2016	2016	2017	2018	2019	2020
		(1)	(2)	(3)	(4)=(1+2+3)				
Uitgaven:									
Programma-uitgaven totaal		**80.186**	**– 12.500**	**1.169**	**68.855**	**– 84.741**	**– 355.959**	**– 198.371**	**– 249.517**
	waarvan juridisch verplicht				**95%**				
5.1	**Versterkte multilaterale betrokkenheid**	**164.352**	**– 12.500**	**2.628**	**154.480**	**– 4.872**	**678**	**– 205**	**– 205**
	Bijdragen (inter)nationale organisaties								
	UNDP	40.500	– 12.500		28.000				
	UNICEF	24.000			24.000				
	UNIDO	1.950			1.950				
	Middelenaanvullingen fondsen bij regionale ontwikkelingsbanken	75.828			75.828				
	Kapitaalaanvullingen bij regionale ontwikkelings-banken	6.301		227	6.528				
	Speciale multilaterale activiteiten	6.773		2.401	9.174				
	Assistent-deskundigen programma	9.000			9.000				
5.2	**Overig armoedebeleid**	**– 93.166**	**0**	**– 7.459**	**– 100.625**	**– 85.869**	**– 356.637**	**– 198.166**	**– 249.312**
	Bijdragen (inter)nationale organisaties								
	Kleine activiteiten posten en cultuur en ontwikkeling	10.776			10.776				
	Voorlichting op het terrein van ontwikkelingssamen-werking	4.250			4.250				
	Schuldverlichting	50.940		– 629	50.311				
	Unesco	4.400		404	4.804				
	nog te verdelen i.v.m. wijzigin-gen BNP en/of toerekeningen	– 163.532		– 7.234	– 170.766				
5.3	**Bijdrage aan migratie en ontwikkeling**	**9.000**	**0**	**6.000**	**15.000**	**6.000**			
	Subsidies								
	Migratie en ontwikkeling	3.100			3.100				
	Diversen								
	Migratie en ontwikkeling	5.900		6.000	11.900				
	Ontvangsten	**164.737**	**0**	**0**	**164.737**				
5.20	**Ontvangsten en restituties met betrekking tot leningen**	43.561			43.561				
5.21	**Ontvangsten OS**	121.176			121.176				
5.22	**Koersverschillen OS**	pm			pm	pm	pm	pm	pm

Verplichtingen

Het verplichtingbudget op dit artikel is met EUR 12,5 miljoen verlaagd als gevolg van het amendement Ten Broeke/Servaes (34300 XVII 8). Het betreft een verlaging van de bijdrage aan UNDP ten gunste van de bijdragen aan UNWOMEN (artikel 3), UNICEF en UNHCR (artikel 4). Tegenover deze verlaging staat een verhoging van EUR 17,7 miljoen van de budgetten voor cultuur en ontwikkeling. Ten behoeve van een aantal nieuwe activiteiten, waaronder het Prins Claus Fonds, is verplichtingenbudget vanuit 2017 naar voren gehaald. Ten behoeve van de uitvoering van het Bed, Bad, Brood-akkoord is het budget voor migratie en ontwikkeling met EUR 6 miljoen verhoogd.

Uitgaven

Artikel 5.1

Het kasbudget op dit subartikel is met EUR 12,5 miljoen verlaagd ter uitvoering van het amendement Ten Broeke/Servaes (34300 XVII 8) Het betreft een verlaging van de bijdrage aan UNDP ten gunste van de bijdragen aan UNWOMEN (artikel 3), UNICEF en UNHCR (artikel 4). Het budget voor speciale multilaterale activiteiten is verhoogd om de Nederlandse inspanningen op het gebied van *domestic revenue mobilisation* te verdubbelen (toezegging Finance for Development-bijeenkomst in Addis Abeba in augustus jl.) Deze verhoging is gedekt met de verlaging van het budget voor de International Finance Corporation op subartikel 1.3.

Artikel 5.2

De mutaties op subartikel 5.2 leiden per saldo tot een verlaging. Het betreft hoofdzakelijk de verwerking van de financiële maatregelen uit de migratiebijlage bij Najaarsnota 2015. Zoals gemeld bij Najaarsnota 2015 is de raming voor asielinstroom 2016 t.o.v. de ontwerpbegroting verhoogd naar 58.000 asielzoekers. De kosten voor de instroom in 2016 worden gedekt uit BNI-ruimte in 2016 t/m 2020. Ten opzichte van de migratiebijlage bij de Najaarsnota 2015 zijn de kosten voor de asielinstroom in 2016 wel neerwaarts bijgesteld vanwege nieuwe maatregelen in de asielketen. Daarentegen zijn de asielkosten 2015 hoger uitgekomen dan geraamd. Dit tezamen leidt tot een per saldo meevaller van 33,7 mln. Dit wordt verrekend met VenJ. Ook is de zogenoemde BNI-bijstelling ingevuld op de verschillende artikelen van de BHOS-begroting.

Artikel 5.3

Het Bed, Bad, Brood-akkoord leidt tot een verhoging van het budget voor migratie en ontwikkeling met EUR 6 miljoen.

Ontvangsten

Geen toelichting